

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 05-10-2021 r.

Marcin Wiącek

VII.531.84.2021.MK

**Pani
Agnieszka Kowalska
Chargé d'affaires a.i.**

Ambasada RP w Londynie

ePUAP

Szanowna Pani Ambasador,

na podstawie doniesień medialnych¹ Rzecznik Praw Obywatelskich powziął informację o zatrzymaniu Pana Rafała Ziemkiewicza w dniu 2 października 2021 r. na londyńskim lotnisku Heathrow. Publicysta został przesłuchany, przystąpiono do pobrania Jego odcisków palców oraz wykonania zdjęć. Poinformowano Go o aresztowaniu, uzasadniając, że Jego poglądy i postępowanie „nie są zgodne z brytyjskimi wartościami”². Procedura trwała kilka godzin i wiązała się z odebraniem rzeczy osobistych, dokumentów oraz telefonu. Co więcej, publicysta miał zostać pozbawiony dostępu do leków na cukrzycę, które zażywa.

Niewpuszczenie Pana red. R. Ziemkiewicza na obszar Wielkiej Brytanii miało być motywowane racjami światopoglądowymi. Należy tymczasem zauważyć, że wolność słowa, wolność wypowiedzi czy głoszenia poglądów stanowi „niepodważalnie jeden z filarów demokratycznego państwa prawnego”³. Wolność słowa, gwarantowana w art. 10

¹ *Rafał Ziemkiewicz aresztowany na lotnisku. Wpuszczono Go po kilku godzinach*, Polska Times, dostęp: 04.10.2021, <https://polskatimes.pl/rafal-ziemkiewicz-aresztowany-na-lotnisku-wypuszczono-go-po-kilku-godzinach/ar/c1-15832883>.

² *Jak uzasadniono zatrzymanie Ziemkiewicza? Szokujące słowa. Pańskie postępowanie i poglądy są sprzeczne z brytyjskimi wartościami*, wPolityce.pl, dostęp: 04.10.2021, <https://wpolityce.pl/media/568567-jak-uzasadniono-zatrzymanie-ziemkiewicza-szokujace-slowa>.

³ R. Guzik, *Wolność słowa a mowa nienawiści. Analiza karnoprawna.*, Warszawa 2021 r., Rozdział I, Legalis.

Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, której sygnatariuszami są zarówno Polska, jak i Wielka Brytania, jest warunkiem rozwoju społeczeństwa i samorealizacji jednostki. W literaturze i orzecznictwie wskazuje się, że swoboda wypowiedzi nie może ograniczać się do informacji i poglądów, które są odbierane przychylnie albo postrzegane jako nieszkodliwe lub obojętne, lecz odnosi się w równym stopniu do takich, które obrażają, oburzają lub wprowadzają niepokój. Takie są wymagania pluralizmu, tolerancji i otwartości na inne poglądy⁴. Jednocześnie wymaga podkreślenia fakt, że wolność słowa nie jest wartością absolutną, niepodlegającą jakimkolwiek ograniczeniom. W każdym przypadku jej limitowania niezbędne jest przeprowadzenie procesu ważenia w imię zasady proporcjonalności. Analizie *ad casum* poddać również należy każdy rodzaj działań, podejmowanych przez władze publiczne, zmierzający do ograniczania poglądów odmiennych, czy kontrowersyjnych, tak by zweryfikować ich zgodność ze wspomnianą zasadą proporcjonalności. Zauważyć jednocześnie należy, że w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka uznano, że ochroną prawną na gruncie art. 10 Konwencji nie są objęte wypowiedzi ksenofobiczne czy wzywające (podżegające do nienawiści (zob. np. decyzję Trybunału z dnia 27 czerwca 2017 r., skarga nr 34367/14, *Belkacem przeciwko Belgii*). W świetle orzecznictwa ETPC nie jest uprawnioną krytyką, także krytyką polityczną, i nie podlegają ochronie prawnej w ramach ochrony wolności wyrażania opinii takie wypowiedzi, które zmierzają do zaprzeczenia innym prawom i wartościom chronionym w Konwencji. W takich przypadkach adekwatne jest zastosowanie art. 17 Konwencji, tj. odmowa ochrony.

Mając na względzie konieczność wyjaśnienia niniejszej sprawy, z uwagi na treść art. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. Prawo konsularne (Dz. U. z 2021 r. poz. 823 ze zm.), który przewiduje, że ochroną konsularną objęte są obywatele Rzeczypospolitej Polskiej za granicą, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 roku o *Rzeczniku Praw Obywatelskich* (Dz. U. z 2020 r. poz. 627 ze zm.), zwracam się z uprzejmą prośbą o przekazanie Rzecznikowi informacji na temat działań podejmowanych przez polskie służby konsularne w przedstawionej sprawie.

⁴ M. Safjan, L. Bosek, *Komentarz do art. 54 Konstytucji RP z dnia 2 kwietnia 1997 r.*, 2016, Legalis, zob. sprawa Handyside przeciwko Wielkiej Brytanii (skarga Nr 5493/72, HUDOC).

Proszę w szczególności o przedstawienie informacji na temat podjętych działań związanych z odmówieniem red. R. Ziemkiewiczowi wstępu na teren Wielkiej Brytanii, w tym w szczególności kwestii czasowego pozbawienia go dostępu do leków.

Jednocześnie kieruję do Pani Ambasador pytanie o to, czy znane są Pani Ambasador inne przypadki niewpuszczenia obywateli Polski do Wielkiej Brytanii ze względu na prezentowane przez nich poglądy.

Łączę wyrazy szacunku

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/